

Резюме

В статье исследуются понятия публичных, государственных, муниципальных и административных земельных услуг, признаки и виды земельных административных услуг. Обосновывается положение о формировании в пределах земельного права Украины нового правового института, – правового института земельных услуг. Делается вывод о том, что государственные инспекции, осуществляющие деятельность по контролю за использованием и охраной земли, не должны предоставлять платных услуг. Вносится предложение о необходимости учреждения правительственного органа к полномочиям которого следовало бы отнести ведение государственного земельного кадастра, в том числе деятельность по государственной регистрации прав на землю и их ограничений.

Summary

The concepts of public, state, municipal and administrative land services, signs and types of land administrative services are being probed in the article. Position about forming within the limits of Ukrainian land law new legal institute, – legal institute of land services is grounded. Conclusion according to which state inspections, carrying out activity on controlling after using and guarding the land should not give services for payments has been made. Suggestion about the necessity of establishment the government body which would conduct the state land cadastre, including activity in the sphere of state registration the land rights and their limitations is being made.

Отримано 24.03.2009

В. Н. БОЛЬШАКОВ

*Вадим Натанович Большаков, доцент
Національного університету біоресурсів і
природокористування України*

**ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОНІТОРИНГУ В АПК УКРАЇНИ –
ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ**

У статті розглядається проблема використання правового забезпечення моніторингу для розвитку державної інформаційної політики України. Моніторинг є первинним інформаційним джерелом інформаційної політики. Актуальність теми полягає в тому, що в інтересах будь-якої держави її інформаційна політика повинна спиратися на легальні й законно отримані первинні інформаційні джерела. Об'єктом дослідження є виявлення можливостей використання засобів моніторингу в АПК України, дозволених законом для використання їх в якості інструменту розвитку державної інформаційної політики в Україні.

Як було зазначено раніше, сукупність основних напрямів і способів діяльності держави з одержання, використання, поширення та зберігання інформації визначається як державна інформаційна політика¹.

Основними напрямками і способами державної інформаційної політики є: забезпечення правових і наукових основ інформаційної діяльності, забезпечення ефективного використання інформації, збагачення та зберігання національних інформаційних ресурсів².

Як відомо, інформаційними ресурсами моніторингу є: люди, джерела інформації, засоби зв'язку та документування. Ці інформаційні ресурси можуть використовуватися для створення довідково-інформаційних фондів (ДІФів) зі спеціальної тактики та спеціальної техніки, методик виявлення видів спеціальної техніки та прийомів спеціальної тактики.

© В. Н. Большаков, 2009

Такі ДіФи можуть використовуватись при плануванні спеціальних операцій з моніторингу АПК України.

В ході моніторингових досліджень необхідно створювати ДіФи з технічних, технологічних і економічних новин, які були виявлені при проведенні моніторингу в АПК України, а також ДіФи з методик виявлення нових видів технічних, технологічних і економічних новин. Ці ДіФи можуть використовуватись при плануванні розробок та закупівель технічних, технологічних та економічних засобів для АПК України. Такі ДіФи можуть створюватися на базі інформаційних ресурсів, а саме з використання фахівців, документальних джерел інформації, засобів зв'язку.

Необхідність створення інформаційних ДіФів для проведення моніторингу в АПК, підтверджується й рішенням, наприклад, розвідувальних структур США, які заявили про створення користувальницької системи інформаційно-аналітичного забезпечення «Intellipedia». Датою початку робіт по цьому проекту вважається 17 квітня 2006 р. Повідомляється, що в цій системі будуть зберігатися «дані, що представляють інтерес для майбутніх поколінь американської розвідки»³.

В системі «Intellipedia», зокрема, будуть зосереджені дані про всіх осіб, якими цікавились розвідувальні органи, а також про операції та концепції розвідувальних відомств США. Колишній директор національної розвідки США, зараз перший заступник держсекретаря США Негропонтє офіційно анонсував проект «Intellipedia», який дозволить аналітикам з ЦРУ, УНБ, і ФБР редагувати інформацію урядового характеру обмеженого доступу. Нині, зі слів Негропонтє, «Intellipedia» використовується для складання щорічного звіту, відомого також як «національна розвідувальна оцінка», де традиційно висвітлюються всі пріоритетні напрямки діяльності розвідувальних структур США – від боротьби з тероризмом до політики відносно країн третього світу. Очікується, що в подальшому на базі цієї системи будуть складати і щоденний звіт про розвідувальну діяльність США для президента США⁴.

Особливістю використання інформаційного ресурсу при плануванні й підготовці використання технічних і тактичних засобів при проведенні окремих видів моніторингу в агропромисловому комплексі України, на основі створених ДіФів технічних та тактичних засобів, є правове та криміналістичне забезпечення спеціальних операцій в АПК України.

Правове забезпечення повинне виключити можливість порушення закону при проведенні спеціальних операцій в АПК України та забезпечити обґрунтування стану крайньої необхідності при проведенні спеціальних операцій. Джерелами інформаційного ресурсу в АПК України повинні бути, на погляд автора, інформаційне право України та зарубіжних країн і адміністративне право України. Засади інформаційного права повинні стати аналогами для проведення інформаційно-пошукової діяльності для створення зазначених ДіФів, а основи адміністративного права – основою державного керування розвитком моніторингу в АПК України. При цьому криміналістичне забезпечення спеціальних операцій моніторингу в АПК України необхідне для пошуку слідів окремих осіб та їх дій у зоні проведення спеціальної операції та маскування слідів операторів та їх дій у зоні проведення спеціальної операції, а також розробки профілактичних дій із запобігання небажаних наслідків на об'єктах АПК України.

Правове забезпечення при проведенні спеціальних операцій в АПК України являє собою аналіз відповідного розділу конкретного законодавства з метою запобігання порушенню диспозиції закону при проведенні спеціальних операцій в АПК України.

Правове забезпечення, як обґрунтування стану крайньої необхідності при проведенні спеціальних операцій в моніторингу АПК України, полягає в розробці мотивації проведення спеціальних операцій в АПК України.

Згідно визначенням поняття «спеціальні операції в АПК», в моніторингових дослідженнях спеціальні операції проводяться для пошуку та здобування необхідної інформації для створення довідково-інформаційних фондів з розробки технічних та тактичних засобів, проведення стратегічного та системного аналізу науково-дослідної інформації щодо розробки високих технологій в АПК України і бенчмаркінгових

досліджень з метою виявлення високих технологій в інших галузях науки і техніки для підвищення ефективності АПК України.

Так, на наш погляд, найбільш значимим інформаційним ДІФом при проведенні науково-дослідних робіт у агропромислового комплексу України є ДІФ з методик проведення інформаційно-пошукової роботи та ДІФ по використанню технічних та тактичних засобів. Це пояснюється тим, що особливо важливим етапом моніторингових досліджень є процес пошуку та аналізу інформації, яка характеризує виробничо-господарську діяльність організації.

Тобто в цей ДІФ повинні входити інформаційні дані, які при правильному їх стратегічному і тактичному аналізі та використанні, можуть сприяти підвищенню ефективності АПК, а також дадуть можливість розробити рекомендації з впровадження найкращих технологічних методів у виробництво конкретної галузі АПК.

Зазначене свідчить про те, що існує прямий та зворотній зв'язок між правовим забезпеченням моніторингу в АПК та розвитком державної інформаційної політики України. Тобто для підвищення об'єктивності заходів державної інформаційної політики необхідний стратегічний аналіз інформації, одержаної завдяки моніторингу, а для підвищення ефективності моніторингу з метою проведення інформаційно-пошукової діяльності щодо підготовки інформації урядового рівня необхідна державна політика відповідного напрямку. Це підтверджується тим, що при проведенні моніторингового дослідження типу форсайт методом Дельфі для подальшого розвитку прогресу доцільно, щоб на нього орієнтувалися органи, що створюють державну політику⁵.

Форсайт – довгострокове прогнозування науково-технологічного та соціального розвитку, заснований на опитування експертів.

Згідно з поняття моніторингу, зазначених раніше, форсайт – один із видів моніторингу, що складається з підготовки матеріалів для експертів – інформаційно-пошукова діяльність (ділова, конкурентна розвідка, бенчмаркінг тощо) та стратегічний аналіз (тобто сам стратегічний аналіз). При цьому необхідно відмітити, форсайт – це проміжна фаза дослідження між футурологією (інтуїтивне дослідження) та прогностикою (аналітичне дослідження) будь-якого процесу. Даний метод представляє собою аналітичну перевірку інтуїтивних пропозицій експертів. Найбільш ефективним з таких є метод Дельфі, розроблений некомерційною корпорацією RAND, була створена для вирішення завдань для військових відомств. На сучасному етапі розвитку суспільства метод Дельфі використовується для вирішення наступних питань:

1. Які саме технології інформаційного суспільства потребують пріоритетної державної підтримки для забезпечення основних цілей ЄС.
2. Зростання числа робочих місць та добробуту.
3. Підвищення конкурентоспроможності бізнесу.
4. Збереження навколишнього середовища.
5. Забезпечення соціальної єдності суспільства⁶.

Цей метод на сучасному етапі розвитку АПК України може бути використаний як метод обґрунтування наукових методів та пропозицій щодо підвищення ефективності діяльності у правовому забезпеченні моніторингу в АПК України.

У якості сучасних технічних та тактичних засобів, проведення стратегічного та системного аналізу науково-дослідної інформації щодо розробки високих технологій в АПК України можна вказати останні методи використання високих технологій.

Так, наприклад, дослідники Лейпцизького університету склали близько 500 характеристик на Інтернет-користувачів, використовуючи лише назви їх електронних адрес. Виявилось, що їхня оцінка співпала з даними, які потім власники e-mail представили про себе. Таким чином, у експертів з'явилося переконання про те, що адреса електронної пошти може стати одним з головних факторів у встановленні соціальних зв'язків⁷.

Мобільний телефон може стати своєрідним ідентифікатором користувача, який має корисну інформацію.

Сучасний рівень розвитку техніки дозволяє відслідковувати виробничу діяльність особи за допомогою відеокамер, які за рахунок своїх електронно-оптичних особливостей можуть навіть не маскуватися⁸.

Міжнародною групою вчених було встановлено співпадання генетичної та географічної карти Європи. Одержані дані можуть бути корисними у криміналістиці для встановлення походження злочинців та жертв⁹.

При проведенні моніторингу в АПК зазначена інформація може бути використана для регулювання попиту на харчову продукцію відповідно до генетичних особливостей населення конкретної географічної місцевості.

Науковці Токійського університету створили гуму, яка проводить електричний струм. Електропровідність нового виду гуми не змінюється навіть при розтягуванні до 38 %, у той же час, звичайний металевий провідник можна розтягнути без зміни електричних властивостей не більш як на 2 %.

Розробники запропонували декілька прикладів використання винаходу: покриття керма транспортного засобу, яке аналізує стан водія, матрац, який реагує на зміну положення тіла, еластичний дисплей для комп'ютера¹⁰. Зазначений винахід може бути використаний і в процесі моніторингових дій в АПК України для проведення ергономічних досліджень сільськогосподарської техніки з метою підвищення ефективності виробництва сільськогосподарської продукції.

При цьому необхідно відзначити, що проведення моніторингу в АПК покладає на державу відповідальність за контроль ефективності його проведення¹¹.

Державний контроль за ефективністю та законністю проведення моніторингу на підприємстві і, зокрема в АПК, необхідний вже тому, що незаконно проведений моніторинг тягне за собою неможливість використання його результатів, а також судове переслідування.

Так, наприклад, доцільно зауважити, що робітника потрібно повідомити про систему спостереження, а одержану інформацію необхідно використовувати тільки для підвищення якості праці підлеглого.

Серед розробок, які можуть зацікавити виробників в АПК і які варто систематизувати в ДІФ, можна назвати наступні¹²:

1. Вовк для розмінування – це засіб для розмінування значних площ землі з дистанційним управлінням. Може використовуватись в аграрному секторі для запобігання катастрофогенним чинникам.

2. Королі мілини – засоби, що можуть бути використані для переміщення вантажів по водній мілині. Можуть використовуватись, у відповідних умовах, для транспортування вантажів.

3. Компанія «Хегох» винайшла спосіб очистки тонера, який можна використати при виробництві водних фільтрів. Цей спосіб дозволяє відмовитись від мембран, які часто засмічуються. В результаті, фільтрувальні установки споживатимуть менше енергії.

4. Дослідження нематод можуть бути використані при боротьбі зі шкідливими комахами та в лікуванні захворювань.

5. Електрична бабка – це електричний літаючий апарат з мініатюрною відеокамерою для дослідження внутрішніх об'ємів у важкодоступних місцях.

6. Зброя чистої води – це пристрій для швидкого та ефективного очищення води.

7. Кошмарна малеча – малогабаритна бомба для ураження об'єктів у сховищах. Може бути еталоном для розробки системи захисту сховищ матеріальних ресурсів в АПК України.

8. Засіб для переміщення фахівців у повітрі, який використовується для обслуговування важкодоступних місцевостей.

9. Електричний шторм – ефективний пристрій для отримання електричної енергії з повітря.

10. Пристрій, який може створити кумулятивний струмінь, завдяки електричній енергії та воді. Може бути використаний для розробки «несмертельної» зброї – спецзасобів необхідної оборони для підрозділів при проведенні спеціальних операцій в АПК України.

11. Пристрій для виробництва фруктових та овочевих соків на полі. Скорочує час на виробництво соку з сільськогосподарських продуктів.

12. Пристрій для добування палива з природного газу для транспортних засобів.

13. Пристрій для виробництва водню для синтезу палива для транспортних засобів.

14. Пристрій для видобування палива за допомогою ядерних реакторів для транспортних засобів.

15. Пристрій для використання енергії сонця для добування палива для транспортних засобів.

16. Пристрій для використання енергії вітру для добування енергії, для промислових установок.

17. Пристрій для використання біомаси для добування палива для транспортних засобів.

18. Пристрій для використання вугілля для добування палива для транспортних засобів.

19. Транспортний засіб, виготовлений з предметів вторинного використання, який дозволяє нестандартні види використання, наприклад вантажний автотранспорт для промислових приміщень, тощо.

20. Засіб для перемішування фарб, який може використовуватись при будівництві об'єктів АПК.

21. Укриття на транспортному засобі у вигляді намету для полювання, що може використовуватись для проведення спеціальних операцій в АПК України.

На наш погляд, доцільно також створювати ДІФи зі спеціальної тактики, де систематизувати приклади спеціальних операцій з добування (збору) інформації з відкритих джерел, приклади отримання позитивного вирішення питання, не виходячи за межі суспільної діяльності контрольованої державою, в галузі міжнародного права з використанням моніторингу міждержавних договірних обставин.

У 1923 р. між СРСР та США був підписаний договір по «Кримському проекту», суттю якого було розселення євреїв у Криму. СРСР було отримано 15 млн. дол. займу в якості авансу під цей проект. На той час у Криму (з 1921 р.) існувала татарська автономна республіка, на території якої проживали 200 тис. татар та 50 тис. німців. Керівництво СРСР розуміло, що у випадку підселення євреїв, ситуація може вийти з-під контролю – етнічна різноманітність на невеликій території породжує конфлікти. Після Другої Світової війни М. С. Хрущов проаналізувавши зазначений договір вирішив, що в договорі не враховано можливість передачі Криму до складу України. Таким чином, за результатами стратегічного аналізу при проведенні моніторингу норм міжнародного права, це питання назавжди було закрито¹³.

Висновком даної статті є те, що правове забезпечення моніторингу є дієвим інструментом розвитку державної інформаційної політики України.

Зазначене свідчить про те, що державна інформаційна політика для проведення ефективних дій в економіці країни повинна ґрунтуватися на результатах моніторингових досліджень, зокрема на результатах досліджень моніторингу в АПК України.

¹ Закон України «Про інформацію». Інформаційне законодавство України. Науково-практичний коментар / За заг. ред. академіка Ю. С. Шемшученка та І. С. Чижа. – К.: Юридична думка, 2006. – С. 34-46.

² Там само.

³ США формує енциклопедію національної розвідки Intellipedia // Зарубежное военное обозрение. – № 5. – 2007. – С. 67.

⁴ Там само.

⁵ Сергеев А. Тени будущего // Вокруг света. – № 11. – 2008. – С. 81-90.

⁶ Там само.

⁷ Характер по адресу // Фокус. – 22 серпня 2008. – С 16.

⁸ Цибулько И. Видеть. Терпеть. Ненавидеть // Фокус. – 22 серпня 2008. – С 48-50.

⁹ Ташмарова Л. Итальянца не сыграть // Фокус. – 22 серпня 2008. – С 53.

¹⁰ Ташмарова Л. Провода из резины // Фокус. – 22 серпня 2008. – С 53.

¹¹ Курило В. І. Адміністративні правочини у сільському господарстві: сучасна парадигма. – К., 2007. – С. 311.

¹² Популярная механика. – №9. – 2008. – С. 13-128.

¹³ Kyiv Weekli.– № 10. – 19-25 березня 2008.

Резюме

В статье рассматривается проблема использования правового обеспечения мониторинга для развития государственной информационной политики Украины.

Summary

In article examine problem use monitoring for development state informational politics in Ukraine.

Отримано 22.05.2009

Л. О. СВЯТЧЕНКО

*Людмила Олександрівна Святченко,
аспірантка Національного університету
біоресурсів і природокористування
України*

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН У ЦУКРОБУРЯКІВНИЦТВІ

З середини 1990-х років ХХ століття майже наполовину скоротилася матеріально-технічна база буряківництва, набуло значного занепаду техніко-технологічне оснащення цукрових заводів, у кілька разів зменшилося забезпечення їх цукровою сировиною, порушилася система постачання агропромислової сфери сільськогосподарськими машинами, знаряддями, насінням, пально-мастильними матеріалами, мінеральними добривами, хімічними засобами захисту рослин. Різко знизилась урожайність цукрових буряків, у кілька разів зменшилися їх валові збори, що призвело до значного зниження рівня завантаження виробничих потужностей переробних підприємств сировиною. Це спричинило скорочення у 2,5–3,3 рази виробництва цукру та витіснення України зі світового цукрового ринку¹.

Не останню роль у забезпеченні ефективності цукробурякового виробництва відіграє стан розвитку аграрно-договірних відносин, які опосередковують реалізацію продукції цукробуряківництва. Якщо звернутися до сучасної аграрно-правової думки, то можна констатувати, що в сфері сільськогосподарського виробництва, в сфері вирощування сільськогосподарської продукції, її переробки та реалізації застосовуються різні форми договірних відносин. Глибоке теоретичне дослідження сутності аграрно-правових договорів та аграрно-правових зобов'язань було здійснене А. М. Статівкою. Так, вчений пропонує визначати аграрно-правовий договір як угоду двох або більше сторін, спрямовану на встановлення, зміну, припинення прав й обов'язків, заснованих на взаємному вільному волевиявленні або ж на правових приписах з метою забезпечення ефективного розвитку аграрного виробництва й реалізації взаємних інтересів². Надалі науковець називає такі характерні ознаки аграрно-правового договору, як-то: у багатьох випадках безпосередньо виступає юридичною формою організації виробничого процесу; права й обов'язки в договорі визначаються специфікою аграрного виробництва; є правовою формою реалізації взаємних інтересів сторін з урахуванням юридичних, природно-кліматичних, економічних можливостей; також виступає юридичною формою відносин, що опосередковано забезпечують розвиток аграрного виробництва з використанням науково-технічного прогресу, товарного обміну й інших аграрно-економічних способів³. Вважаємо, що з усім викладеним слід погодитися, а договорам, що застосовуються в галузі цукробуряківництва, притаманні усі перелічені вище ознаки та риси.

© Л. О. Святченко, 2009